

21 באוגוסט 2023

לכבוד
חה"כ שלמה קרעי – שר התקשורת

הנדון: תזכיר חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג-2023

נייר עמדה מטעם מכון זולת

נכתב ע"י פרופ' עמית שכטר ועו"ד עדי שי

תקציר חוות הדעת

בתזכיר חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג-2023 שפורסם ביום 24.7.23 (להלן: התזכיר), מוצע לערוך שינויים מהותיים במפת התקשורת בישראל. ההסדרים המנויים מנוגדים לאינטרס הציבורי, פוגעים בעצמאותה של התקשורת ובמעמדה כרשות רביעית במדינה דמוקרטית, ובכך בזכות האזרח הבסיסית לחופש ביטוי ותקשורת. להלן עיקרי ההסדרים והבעייתיות:

- סגירת הרגולטורים הקיימים והקמת רשות שידורים חדשה – מוצע לבטל את המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין ואת הרשות השנייה, ולהקים רשות אחת שתיקרא 'הרשות לתקשורת משודרת', הכפופה לשר התקשורת ולממשלה. הבעייתיות: במקום להקים רשות תקשורת עצמאית כפי שהחליטו ממשלות ישראל לא אחת משנת 1996, מוצע לבטל גופים עצמאיים ולהקים במקומם יחידת סמך ממשלתית הנשלטת על ידי פוליטיקאים. זהו מהלך המנוגד לתהליכי האסדרה במדינות דמוקרטיות, שתכליתן ניתוק גופי האסדרה מכפיפות ממשלתית לטובת מעמד עצמאי ונקי משיקולים זרים.
- ביטול שיטת הרישיונות וניהול מרשם על ידי המועצה החדשה – אסדרה באמצעות מרשם כשלעצמה אינה בעייתית, ככל ששיקוליה מקצועיים. הבעייתיות בהסדר הנוכחי מקורה בכך שמחד מבוטלות הוראות אסדרה, ומאידך נקבעים מנגנוני הטלת עיצומים הכפופים לשיקול דעת המועצה, אשר מחזיקה גם בסמכות למדוד ולפרסם נתוני צפייה בערוצים. בכך מייצר ההסדר מאזן אימה על הגופים המשדרים ומהווה סכנה לחופש העיתונות ולדמוקרטיה.
- ביטול ההפרדה המבנית בשידורי החדשות ואתיקה – מוצע לבטל את המגבלות ודרישות הסף שנועדו להבטיח את עצמאותם של שידורי החדשות ואת ההפרדה בין שיקולים מסחריים ופוליטיים לשיקול החדשותי הענייני והאתי. הבעייתיות בהסדר הינה בהיעדר התייחסות למגמות ולתהליכים במפת התקשורת, בפגיעה בשידור החדשות הציבורי ובפתיחת הסכר להתיר בעלויות צולבות

ורכוזיות. הדבר מהווה מצע פורה לקשרי הון-שלטון-תקשורת, מכניס שיקולים זרים, מהווה סכנה לעצמאות החדשות ופוגע באינטרס הציבורי ובזכות למידע מהימן ומדויק שאינו 'מידע מטעם'.

4. הפחתה דרסטית בחובות ההשקעה בהפקות מקומיות – ההסדר המוצע מצמצם דרסטית את חובות ההשקעה בהפקות מקומיות, ובכך מהווה מכת מוות לתרבות הישראלית. חופש הביטוי והיצירה הם מערכי היסוד של מדינה חופשית ודמוקרטית, וההבנה שאין תרבות ללא מימון ציבורי היא שבבסיס החובה הסטטוטורית להפקות מקומיות. טענת סרק היא שההפחתה תתקזז עם הרחבת החובה לפלטפורמות נוספות (כגון ספקים בינלאומיים), סרק משום היעדר תימוכין כלכלי לטענה ובשל הבחירה שלא להחילה בהדרגה: הרחבת החובה תחילה ולאחר מכן בחינה האם להפחיתה.

5. הפגיעה בתאגיד השידור הציבורי – הטלת חובה על התאגיד לספק את תכניו חינם לכל דורש ובנוסף האיסור על שידורי פרסומת ברדיו, פוגעים בהכנסותיו ובהכנסות היוצרים ממכירת תכניו. עמדתנו היא שאין זה אלא ניסיון נוסף להחלשת התאגיד – שלב נוסף בדרך לסגירת השידור הציבורי. זהו צעד המנוגד לאינטרס הציבורי, שהינו תאגיד ציבורי עצמאי חזק ואיכותי המספק שידור חדשות איכותי ומנותק משיקולים מסחריים או פוליטיים, ומשמש כעוגן הכרחי בשמירה על חופש הביטוי והדעה והזכות למידע, לטובת קיומה של תרבות דמוקרטית.

6. 'דיווחים ודרישות מידע' – כותרת שהיא כסות לשליטה פוליטית במדידת הרייטינג. בתזכיר מוצע ליתן למועצה סמכות לדרוש, לאסוף ו/או לעבד מידע אודות נתוני הצפייה. עמדתנו היא שהעברת השליטה במדידת הרייטינג למועצה פוליטית תיתן בידה את האפשרות להטות את נתוני הצפייה, בידיעה שעל בסיסם נקבעות הכנסות הערוץ. כך יהא בכוחה לחזק, להחליש ואף להביא לסגירתם של ערוצים, כפי שיחפוץ השר והשלטון.

7. לסיכום, אין מחלוקת על הצורך באסדרה, ובלבד שתהא עדכנית ותעגן את מעמד התקשורת כבעלת יכולת אפקטיבית לשרת אינטרס חברתי ואזרחי רחב, ואת זכות האזרח לחופש ביטוי, מידע ותקשורת, תוך הבנת חיוניותה למרקם החיים הדמוקרטיים. למצער, התזכיר המוצע מנוגד לכל אלה, ותכליתו לקדם שליטה ממשלתית בתוכן האודיו-ויזואלי ובתוך כך להכשיר מרחב פרוע ומשתלח, כפוף לשיקול דעת פוליטי. יש לגנוז את התזכיר המוצע ובמקומו לקבוע הסדרים שעיקרם: הקמת רשות תקשורת עצמאית, חיזוק השידור הציבורי, הבטחת התמיכה בהפקות המקומיות מתחום הסוגה העילית וההפקות לילדים (והגדלתם) והיערכות לשינויים הטכנולוגיים השונים שמתרחשים.

חוות הדעת המלאה

1. אנו מבקשים להעביר לך בזאת את התייחסות מכון זולת לשוויון וזכויות אדם לתזכיר חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג-2023 (להלן: התזכיר).
2. בתזכיר שהופץ ביום 24.7.23 מוצע לערוך שינויים מהותיים במפת התקשורת בישראל. כפי שמצוין בתזכיר, התכלית היא להתאים את האסדרה בתחום לתמורות שחלו בתחומי השידורים ודרכי הנגשתם בשנים האחרונות, כגון התפתחויות טכנולוגיות, שינויים בהפקה, באופן האספקה של התכנים, בהרגלי הצפייה וכיו"ב.
3. תכליתו המוצהרת של התזכיר המוצע היא עצמאות גופי התקשורת ושמירה על האינטרס הציבורי, ובבסיסה ההבנה כי זהו 'ענף פעילות בעל השפעות מהותיות על השיח הציבורי, התרבות, חופש הביטוי, המסחר ועל דמותה של החברה והדמוקרטיה הישראלית' (כך בתזכיר בדברי ההסבר בפתיח ובהתייחס לסעיף 1 המוצע).
4. לא ניתן להפחית בחשיבותה של תקשורת עצמאית, כמו שלא ניתן להמעט בעיקרון שחופש הביטוי הינו זכות אזרח ואדם בסיסית. חופש העיתונות והתקשורת הם הפועל היוצא של עיקרון זה בהיותם מגשימים בין היתר את זכות הציבור לדעת ולקבל מגוון דעות. קיומן של תקשורת ושל עיתונות עצמאיות וחופשיות הוא היסוד לדמוקרטיה. בבג"ץ לאור נאמר: "חופש הביטוי הוא נשמת אפה של הדמוקרטיה, מאחר שבלעדיו עלול המנגנון הדמוקרטי עצמו לצאת פגום. לא בכדי קבע בית משפט זה כבר לפני שנים רבות כי "בלא דמוקרטיה אין חופש ביטוי ובלי חופש ביטוי אין דמוקרטיה"¹.
5. במשך עשרות שנים עיגן בית המשפט הגבוה לצדק את מעמדה של העיתונות החופשית, ולא בכדי כונתה על ידו "הרשות הרביעית", המהווה, לצידן של הרשויות האחרות, חלק ממערך האיזונים והבלמים. זו הרשות השומרת, כלשונו, 'על האינטרס הציבורי של חופש הביטוי, בין השאר על ידי קיום בקרה וביקורת על אופן פעולת השלטון ובעלי כח אחרים בחברה, וליבון גלוי של הבעיות העומדות על סדר יומה של המדינה והחלפת הדעות עליהן בצורה חופשית'².
6. מפת התקשורת הישראלית השתנתה בעשור האחרון, ואין חולק על הצורך לערוך שינוי מהותי על מנת להבטיח שהתכליות לקיומה של תקשורת עצמאית, חופשית ומגוונת יתקיימו כי קיומן הוא זכות אזרח ואדם בסיסית. לאור השינויים שחלו בתחום, המרדדים את חשיבות התקשורת והחדשות (בין השאר נוכח הטעמים שהועלו במבוא לתזכיר), ישנה חשיבות רבה לאסדרה עדכנית המעגנת את יכולתה של התקשורת לשרת אינטרס חברתי ואזרחי רחב ואת זכויות האדם והאזרח.

¹ בבג"ץ 14/86 לאור נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מא(1) 421, 433 (1987).
² בבג"ץ 73/53 חברת "קול העם" בע"מ נ' שר הפנים ז 871 (1953).

תכליתה המרכזית של אסדרה כאמור היא להבטיח את ביצור מעמדה של התקשורת, מתוך הבנת חיוניותה במרקם החיים הדמוקרטיים. על אמצעי התקשורת להיות עצמאיים ובעלי יכולת אפקטיבית לנהל שיח חופשי, מגוון ופלורליסטי.

7. ברם, בין המבוא והכותרות לבין ליבת התזכיר – אין דבר וחצי דבר.
8. במקום להקים רשות לאומית לתקשורת, כרשות עצמאית ומנותקת מהממשלה ומהשפעה פוליטית, כמפורט בהחלטות של ממשלות שונות החל משנת 1996, מוצע להקים רשות בשליטה ממשלתית ופוליטית מוחלטת. במקום לחזק את השידור הציבורי מכוח ההבנה שתאגיד שידור ציבורי עצמאי וחזק הכרחי לדמוקרטיה מתפקדת, פוגעים בשידור הציבורי. ובמקום אסדרה המתמודדת עם שינויים טכנולוגיים ואחרים שאירעו בשנים האחרות, לרבות מהפכה בפלטפורמות השידור השונות, מתעלם התזכיר מהחובה לשמור על האינטרס הציבורי ומקדם שליטה ממשלתית.
9. ההסדר המוצע פוגע פגיעה קשה בערכי הליבה של התקשורת במדינה דמוקרטית, בעצמאותה, בחופש הביטוי ובאינטרס הציבורי. אין בו כדי לקדם תקשורת עצמאית בעלת יכולת אפקטיבית לבקר את השלטון ואת מוקדי הכח בחברה, אלא ההפך הוא הנכון – התזכיר המוצע מציע לחסל את הסיכוי לכך, ומהווה שלב נוסף ומשלים במהפכה המשטרית. נראה שתכליתו האחת היא להעניק לרשויות השלטון כוח בלתי מוגבל ואחיזה ברשות הרביעית במשטר דמוקרטי – התקשורת החופשית.
10. אין אלו ימים רגילים. אם בקריאת תזכירי חוק בעבר הנחת היסוד הייתה כי השר או הממשלה יעשו שימוש מושכל וענייני בסמכויות המוקנות להם מכח החוק, הרי שספק רב אם זהו מצב הדברים בתזכיר זה. בקריאת ההסדרים המוצעים יש להתייחס לא רק להיבטים הרצויים של האסדרה בראיית הגופים והאינטרס הציבורי, אלא גם, וביתר שאת, יש לבחון את ההסדרים בעדשה נוספת, הבוחנת את מעמד הגוף המוסדר אל מול המאסדר, את האינטרס הציבורי למול השליט, ואת זכויות האדם מפני השררה.
11. נבקש להעלות להלן את עיקרי התייחסותנו לתזכיר. נפרט בקצרה את ההסדרים המוצעים, את המצב המשפטי הקיים ואת עמדת מכון זולת ביחס לכל אחת מההצעות:

12. פרק ב': 'הרשות והמועצה לתקשורת משודרת'

סגירת הרגולטורים הקיימים והקמת גוף אסדרה חדש בעל כל המאפיינים של גוף פוליטי התלוי בכל מרכיביו בשר התקשורת ובממשלה – מוצע לבטל את המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין ואת הרשות השנייה, ולהקים רשות אחת חדשה שתיקרא 'הרשות לתקשורת משודרת', אשר תפעל בהתאם לקווי פעולה שמתווה המועצה (להלן: הרשות). מועצת הרשות החדשה תורכב מ-9 חברים בלבד, בהם יו"ר המועצה שמינויו יהיה פטור ממכרז, 3 נציגי ממשלה (מטעם משרד התקשורת, משרד האוצר ומשרד הכלכלה), 2 נציגי ציבור שנבחרים ישירות על ידי

- שר התקשורת, ו-3 נציגי ציבור נוספים שימונו בהמלצת וועדת איתור בשליטת שר התקשורת. היינו, 7 מתוך 9 חברי מועצת הרשות החדשה, לרבות היו"ר, הם מינוי של שר התקשורת.
13. לצורך השוואה, במצב המשפטי הקיים, על פי סימן ב' לחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982 (להלן: חוק התקשורת), סעיף 7, ממנה הממשלה מועצה ובה 13 חברים, מהם 6 נציגי שר התקשורת והשאר 7 מהם: נציגי השלטון המקומי, האמנים ומשרדי התרבות והמשפטים. באשר למועצת הרשות השנייה נקבע בסעיף 7 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990 (להלן: חוק הרשות השנייה), כי הממשלה תמנה, לפי המלצת השר, לאחר שהתייעץ עם ארגוני סופרים, מורים ואמנים, המוסדות להשכלה גבוהה, האקדמיה ללשון העברית, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ועם גופים ציבוריים נוספים, מועצה בת 15 חברים, ומיניהם את יושב ראש המועצה. חברי המועצה כולם יהיו אנשי ציבור בעלי רקע תרבותי הולם, ניסיון וידע בתחומי התמחותם וניסיון והבנה במצב החברתי בישראל. עוד נקבעה החובה כי הרכב המועצה ישקף, במידת האפשר, את מגוון הדעות הרווחות בציבור. מכל אלה, לא נותר בהצעה החדשה דבר.
14. **עמדת מכון זולת:** שינוי מבנה הרגולציה הקיים בדרך של סגירת רגולטורים קיימים ואיחודם אינו צעד פשוט, אך ניתן להבין שהוא לא בלתי סביר במציאות התקשורת העכשווית. כל זאת ובלבד שיוקם גוף עצמאי בלתי תלוי בשר או בממשלה – דהיינו שהמטרה האמיתית של המהלך היא לבצע התאמה והאחדה של הנחיות רגולטוריות, ייעול הליכי בירוקרטיה וכיו"ב.
15. ואולם, לא מתקבל על הדעת שבשנת 2023 מוצע, בשם השינויים הטכנולוגיים וכיו"ב, לבטל רשות שהיא תאגיד עצמאי ולהקים במקומה גוף ממשלתי: יחידת סמך ממשלתית הנשלטת על ידי שר התקשורת. מדובר במהלך המנוגד לתהליכי האסדרה שהחלו בישראל ולאילו החלים במדינות דמוקרטיות, במסגרתם מתנתקים גופי האסדרה והפיקוח מכפיפות ממשלתית לטובת עצמאות מקצועית המנותקת משיקולים פוליטיים וכלכליים.
16. עמדתנו היא שיש מקום להקמת גוף רגולציה אחיד (ואולי אפילו רשות תקשורת עצמאית), ובלבד שמינויו לא תלוי בשר או בממשלה, אלא למשל בוועדה בלתי תלויה, שתתמנה באופן מיוחד. בנוסף, הכרחי שתעוגן עצמאותו המקצועית של הגורם המאסדר ואי תלותו בשלטון. יש להבטיח שתקציבו אינו תלוי בממשלה, שהרכבו של הגורם המאסדר החדש מאוזן, שמספר חבריו אינו מצומצם כמוצע, שדיוניו שקופים, שמינויו אינם משרות "אמון", שאין לגורמים פוליטיים ו/או לחברות מסחריות (שפוטנציאלית עשויות להיות כפופות לו) יכולת השפעה על החלטותיו ו/או על הליכי הבחירה ו/או המינוי ו/או משך הכהונה, ושחבריו הם בעלי יכולת מקצועית רלוונטית מוכחת. מודל אפשרי הוא כדוגמת גוף האסדרה שהוקם על פי חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 (להלן: חוק השידור הציבורי): ישות משפטית עצמאית, גוף מבוקר על פי חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958, שבראשו מועצה בת 12 חברים המתמנים בהמלצת ועדת איתור שבראשה שופט

עליון או מחוזי, לאחר התייעצות עם נשיא ביהמ"ש העליון (סעיף 29(א) לחוק השידור הציבורי), מהם לכל הפחות 6 נשים, נציג החברה הערבית, הצירקסית או הדרוזית, נציגי יוצרים, בעלי רקע אקדמי מקצועי רלוונטי (חשבונאי, משפטי או חינוכי).

17. לא כך הוא ההסדר המוצע. במקום לחזק את עצמאות הגורם המאסדר, מוקמת במשרד התקשורת מועצה קטנה שהרכבה ודרכי המינוי שלה מדברים בעד עצמם – מקימים גוף פוליטי המאפשר שליטה מלאה של שר התקשורת על האסדרה של גופי השידור. כך, במקום לשפר את מעמדו של הגוף המאסדר ולקבוע מנגנוני אי תלות באינטרסים כלכליים ופוליטיים, מוקנות למועצה סמכויות פיקוח וענישה ושיקול דעת רחב מדי. מצב זה מייצר מחד ערפול סביב טיבן של ההנחיות, ומאידיך מאפשר אכיפה סלקטיבית, כפי שיבחר השר.

18. מקריאת ההסדר המוצע עולה כי אנו עומדים בפני שלב נוסף במהפכה המשטרית – בישראל כמו בהונגריה³ – פוליטיזציה של הגורם המפקח על השידורים במדינה ושליטה מוחלטת של שר התקשורת ברשות החדשה ובמפת התקשורת כולה, שימוש בוטה ולרעה בכח השלטוני, מתקפה על מערך האסדרה הקיים, סגירתו ו"הקמה מחדש" עם מינויים של אנשי השלטון, זניחה של הסדרים שתכליתם שמירה על האינטרס הציבורי והסדרי פיקוח ואכיפה מעורפלים שמאפשרים הטלת קנסות כבדים (למשל, ככל שמצא השר כי הסיקור אינו הוגן או 'מאוזן') – יצירת מאזן אימה מול גופי השידור.⁴

19. פרק ג'-ד': 'ניהול מרשם' ו'אספקת תכני צפייה-ושמע לציבור'

רישום במקום רישיונות – בסעיפים 26-35 בתזכיר, מוצע שאספקת תכני צפייה ושמע תותנה ברישום שינהל יו"ר המועצה החדשה – מרשם ספקי תוכן ומרשם ספקי חדשות. מדובר במהלך מבני משמעותי נוסף, במסגרתו מבוטלת השיטה הקיימת של רישוי לטובת מעבר לשיטה של רישום בלבד.

20. **עמדת מכון זולת:** התזכיר המוצע מופץ על ידי שר התקשורת, אך אין בכך כדי להסתיר את כוונת המכוון – לשלוט בתקשורת ולעצב לטובת השלטון וראשיו את המסרים השונים המופיעים בשידורי החדשות של גורמי השידור השונים. בתזכיר זה מוגשמת המטרה – שליטה בגורם המאסדר וריבוי חברות חדשות ללא כל הפרדה מבנית מבעלי השליטה בהן, באופן שיבטיח את קיומם הנצחי של יחסי ההון-שלטון-עיתון: בעלי ההון יכולים להקים ערוצי חדשות ללא דרישה לשמירה על עצמאות שידורי החדשות, האקטואליה וכיו"ב, ובתמורה הם ישרתו את השלטון, שנתן להם את היכולת הזאת ללא הפרעה או ביקורת, בין כתוצאה מהרצון ליחסים הדוקים עם השלטון ובין אם מהחשש

³ Lydia Gall, Hungary Forces Klubradio Off Air, *Human Rights Watch*, 10.2.21
⁴ משה גורלי, דמוקרטיה לא ליברלית: כך ישראל הפכת להונגריה, כלכליסט (6.2.23).

שמה ביקורת תחשוף אותם לאמצעי אכיפה דרקוניים העומדים לרשות המאסדר הפוליטי שמוצע להקים עתה.

21. עולם כמנהגו נוהג – המתכונת שקבעו במשרד התקשורת שקולה למאזן אימה על הגופים המשדרים ומהווה סכנה לחופש העיתונות ולדמוקרטיה: הסרת חסמים ומגבלות לצד הקמת מנגנוני שליטה ופיקוח, לרבות שליטה על מדידת הרייטינג, שמהווה את בסיס המידע עליו נבנה תזרים ההכנסות של הערוצים, וסמכות להטיל עיצומים כספיים כבדים (1% מההכנסות), הכפופים לשיקול דעתה של המועצה.

22. פרק ה' סימן א': 'אספקת חדשות – מרשם ספקי החדשות'

ביטול הפרדה המבנית, הגברת ההתערבות הפוליטית בשידורי חדשות והיתר בעלויות צולבות – בפרק ה' בסעיף 37 בתזכיר מוצע כי המועצה תנהל את מרשם ספקי החדשות ובסעיף 39 מוענקת לשר התקשורת סמכות רחבה ובוטה להתערב בהליכי הרישום של ספקי החדשות על ידי ביטול המגבלות, שינוי היקפי ההחזקה באמצעי שליטה ונתח השוק, ואף לאשר לרישום כספק חדשות מי שמיזוגו עם חברה אחרת ימנע מספק לחדול מפעילות עסקית, זאת אחר התייעצות עם הממונה על התחרות ומבלי שהחלטתו טעונה אישור כלשהו. בסעיף 40 אף מוענקת למועצה הסמכות להעניק אישור לספק חדשות להחזיק בעיתון או באתר אינטרנט חדשותי, זאת אחר שהמועצה – שכזכור בשליטת שר התקשורת – 'שקלה' את ההשפעה על התחרות בתחום אספקת שירותי החדשות.

23. לצורך השוואה, במצב המשפטי הקיים, בסעיף 36 לחוק התקשורת, ישנו איסור על בעל רישיון לשידורי כבלים או לוויין לשדר שידורי חדשות, למעט שידורים ארציים של חדשות המשודרים או מועברים על פי דין או שידורים שמקורם מחוץ לישראל שאישרה המועצה. כלומר – הפרדה מוחלטת בין חברת החדשות לבין ספק התוכן. על פי חוק הרשות השנייה – בסימן ד', משודרים החדשות על ידי חברת חדשות עצמאית ונפרדת מהזכיון – נפרדת ביישורה המשפטית, במקום מושבה ובבעלי התפקידים בה. מועצת מנהליה אינה בשליטה פוליטית (5/2 ימונו ע"י המועצה) וגם אלו שימונו על ידי המועצה חובה שיתקיימו בהם לכל הפחות תנאי הכשירות לכהונת יו"ר דירקטוריון של חברה ממשלתית, בהתאם לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 (להלן: חוק החברות הממשלתיות) לצד הגבלות נוספות שתכליתן למנוע ניגוד עניינים. כיום, על מנת להקים חברת חדשות דרושים רישיון והפקדה של שלושה מיליון ש"ח ערבויות. עוד הוסיף המחוקק והקדיש שורת סעיפים שעניינם תנאים ומגבלות להבטחת עצמאות שידורי החדשות ומניעת ניגוד עניינים, לרבות מצב שבו תוגש על ידי בעלי הזיכיונות בקשה לשדר חדשות במשותף, והנחיות למינימום הוצאה שנתית לתפעול השוטף של חברת החדשות.

24. **עמדת מכון זולת:** תפקידה של אסדרה בתחום החדשות הינה מניעת ריכוזיות ובעלויות צולבות, נטרול ההשפעה של שיקולים מסחריים ופוליטיים על תוכן חדשותי והבטחת קיומו של תאגיד שידור ציבורי כספק חדשות משמעותי ואיכותי. כל אלה, מתוך מחויבות לזכות היסוד לחופש המידע, ועל סמך חשיבות השידור החדשות לגיבוש דעה עצמאית ומבוססת כבסיס למעורבות אזרחית.

25. ההסדר המוצע חוטא לכל אלה. אישור ההצעה משמעו הסללת דרכם של תאגידים מסחריים, ובכללם בעלי עיתונים, להיות ספקי חדשות במדיה המשודרת (כאשר בסמכות המועצה לבטל את מיעוט מגבלות השליטה והאחזקה הקיימות בתוך שנים ספורות). הוא יביא גם לפוליטיזציה של השידור החדשות באמצעות ביטול מגבלות על הרכבה של מועצת המנהלים והחלשת השידור הציבורי – שלב נוסף בהכפפת השידורים לשררת השלטון ובהגדלת הסיכונים ליחסי הון-שלטון-תקשורת. מדובר בהצעה שגויה. שגויה משום הזנחת האינטרס הציבורי ומשום ההתעלמות ממושכלות היסוד לפיהן גוף פוליטי אינו בעל היכולת והמקצועיות לשקול שיקולי תחרות וריכוזיות בבואו לאסדר את מפת התקשורת, לאשר בקשות, לסרב להן או להגבילן. כך, למשל, גוף פוליטי אינו יכול לדון בשאלה שיש ליתן אליה את הדעת והיא האם בכלל ראוי שבעלי מונופול או גופים ריכוזיים יהיו בעלים של כלי תקשורת.

26. בנוסף לאלה, מבטא ההסדר המוצע חוסר הבנה מקצועי, לא רק למטרות האסדרה, אלא גם לשלב שבו מצויה מפת התקשורת בישראל. האסדרה הנוכחית, כמו גם זו המוצעת בתזכיר, מנותקות מהשינויים שהתרחשו בשוק התקשורת ביחס לפלטפורמות השונות, לספקי התוכן השונים, למגבלות האכיפה ולאופן הניהול של ספקי תוכן וחדשות.

27. ההסדר מתעלם ממגמות עומק המתרחשות בשוק צריכת החדשות ומהירידה בשנים האחרונות בשיעור הצפייה במהדורות החדשות: קשת – 14.9%, רשת – 6.7%, ערוץ 14 וכאן 11 – 5.1% (כל אחד).⁵ במספרים מוחלטים מדובר בירידה משמעותית בשנים האחרונות מ-1.2 מיליון צופים בחודש בממוצע ל 700-800 אלף בלבד, וזאת בין השאר עקב ריבוי מקורות מידע ושירותי סטרימינג.⁶

28. אם בעבר מקור ההצדקה לאסדרה היה הקדימות הניתנת לשחקנים מסוימים (מכח מכרז או רישיון), שבגינה רוכזה צריכת החדשות של מרבית הציבור אצל שחקנים מעטים, הרי שהיום השוק מבוזר יותר וכל אסדרה תהווה מעין הסדר ביניים, שאחריו ילך השוק ויעשה מבוזר, מבוסס פחות וכחות על הפלטפורמות הקיימות, בין היתר בשל כניסתם של ספקים חדשים כדוגמת סלקום, פרנטר ו-FreeTV, הפועלים כבר בשוק, ומודל צריכה על בסיס אפליקציות. במצב עניינים כזה, עיקר המלאכה תהא מוטלת על רשות התחרות להבטיח ביזור ולמנוע ריכוזי כח ובעלויות צולבות

⁵ שירה יום טוב, נתוני הרייטינג בחדשות נחשפים: זו המהדורה שהישראלים מעדיפים, Ice (27.6.23).
⁶ נבו טרבלסי, הצופים נוטשים את מהדורות החדשות. מי מהערוצים בסכנה?, גלובס (28.2.23).

כגון זו של עיתון בעל תפוצה משמעותית שיהפוך להיות ספק תוכן חדשותי במדיה המשודרת, מהלך שיש להיערך אליו נוכח עתידו של שוק העיתונות הכתובה.

29. ההסדר המוצע אינו מקצועי ואף עולה כדי רשלנות, וככל שיישם שקול הדבר להתרת הרסן האסדרתי ופתיחתו למגוון אינטרסים כלכליים ופוליטיים. במקום לבצע שינויים שתכליתם שמירה על עצמאות שידורי החדשות, לדחוק שיקולים זרים משולחן העריכה, להגביה את הרף האתי וליצור מסגרת שתבטיח שידורי חדשות מהימנים ועצמאיים, מבקשת הממשלה לחזק את הקשר הגורדי בינה ובין הבעלים של כלי התקשורת, תוך פגיעה אנושה בשידורי החדשות בפרט. ישנו צורך לאסדר ואף ישנה דרך – אך אין זו הדרך שמתווה התזכיר.

30. **פרק ה' סימן ב': 'אספקת חדשות - אתיקה בחדשות'** – בתזכיר ישנה הוראה כללית בסעיף 42 לעניין מחויבות ספק החדשות לספק שידורים מהימנים ומאוזנים. בסעיף 43 נקבע כי ספק החדשות יאמץ תקנון אתיקה עצמי ויודיע על אימוצו, ללא אסדרה חיצונית מכח הדין.

31. להבדיל, במצב המשפטי הקיים מחויבת המועצה לקבוע כללי אתיקה בשידורי טלוויזיה ופרסומת יבשים לב לתפקידה על פי חוקי. כך, בסעיף 24(א)(2) בחוק הרשות השניה ובסעיפים 5 ו-9 בתוספת השלישית לחוק אף נקבעה אחריותו של עורך החדשות לפעול להבטחת עצמאותו של מערך החדשות, מהימנות השידורים ולשמירה על כללי האתיקה.

32. **עמדת מכון זולת:** ההסדר המוצע לעניין אתיקה בשידורי חדשות לוקה בחסר ומקור הלקונה הוא בכוונת מכוון. ההסדר המוצע אינו נותן מענה לסוגיות המשמעותיות בתחום השמירה על אתיקה בשידורים, החל ממהות המגבלות, עצמאות הפיקוח, זהות גורמי האכיפה והסנקציות על הפרת כללי אתיקה (כללים שלא נקבעו), ובכך מאפשר ניצול לרעה של כוח שלטוני וצנזורה על תכנים חדשותיים. יש לפתח, לכל הפחות, מנגנון להסדרה עצמית משותפת של ספקי החדשות ההולכים ומתרבים. אולם, לא ניתן להותיר את שיקול הדעת לגופים המשדרים בלבד, מאחר וניסיון השנים האחרונות מלמד אותנו על היווצרותם של גופים המזדהים כספקי חדשות, אך פועלים בשם מטרות פוליטיות.

33. ההוראה בסעיף 42 המוצע, לספק תכנים מאוזנים ומהימנים, אינה הוראה חדשה. החוק הקיים מעניק סמכויות נרחבות לפיקוח על התוכן המשודר, ובפועל נעשה בהן עד כה שימוש במשורה. דבר אינו מבטיח שיישום מושכל כזה הוא שיעשה בעתיד על ידי המועצה החדשה. כפי שנכתב לעיל, את ההצעה יש לקרוא כאילו נועדה להבטיח את האינטרס הציבורי בשידורי החדשות בפרט, הן מפני הגורמים הכלכליים השולטים בגורמים המשדרים והן מפני השלטון. בהתאם, למרות שבדברי ההסבר נאמר שמדובר ב'הוראה סמלית', דבר אינו מבטיח ש"בשם האיזון" לא תדרוש הרשות החלפתו של פרשן אחד באחר, או הדרה של זה או זה מפאנל הפרשנים.

34. היום יותר מתמיד יש צורך וחובה לעדכן את כללי האתיקה תוך דיון ציבורי ושיתוף כלל הגורמים הרלוונטיים. בחירתה של הממשלה להתעלם מכך היא עדות להעדפה השררה והאנרכיה על פני האינטרס הציבורי וערכי הדמוקרטיה. בעידן של רשתות חברתיות שבו המסר הפשטני והרדוד הוא שתופס, הוא שמביא קהל וככזה חלחל וכבש גם את ערוצי השידור – ההתעלמות מהצורך בכללי אתיקה אחידים ומחייבים משרתת את הממשלה: צבירת כוח ושררה לטובת השלטון, מתוך הבנה כי ההשתלטות על התקשורת היא הכרחית לצבירת השררה ולהשלמת המהפכה. כך עולה גם מן ההסדר המוצע, שבולטת בו היעדרה של אתיקה כמוצע בשידורי חדשות – תוצאותיה של הסרת מגבלות אתיות היא השתלטות השיח הרדוד והמשתלח וכגיעה בוטה במעמדה של התקשורת ובדמוקרטיה.

35. אסדרה שאינה ניתנת לאכיפה אין לה הצדקה, והתמודדות עם הפגיעה הקשה באיכות השידורים מן הראוי שתיעשה תוך הבנת מגבלות האכיפה והפיקוח. עמדתנו היא שתוכן חדשותי איכותי יושג באמצעות חינוך לצריכת חדשות ביקורתית, חיזוק השידור הציבורי בתקציבים, בשכר ובעיגון עצמאות, התאמת נוסחאות האכיפה והפיקוח של רשות התחרות למציאות התקשורתית המתהווה והתאמת הדין הקיים, כגון בתחומי לשון הרע ודיני צרכנות, למציאות המשתנה, וקביעת כללי אתיקה המקובלים על הענף כולו. מבין אלה, יש להדגיש את חשיבות השמירה על מעמדו של השידור הציבורי כעצמאי, חזק, נקי משיקולים מסחריים ופוליטיים, מתוקצב מכספי ציבור ומנותק מהשפעת הממשלה. כך נעשה במדינות דמוקרטיות דוגמת ארצות הברית, בריטניה ועוד, וכך ראוי שייעשה בישראל.

36. **פרק ז': 'חובת השקעה בהפקות מקומיות'** – ההסדר המוצע פוגע ישירות בשוק ההפקות שהתפתח בישראל, ומכאן בתרבות הישראלית בתחומי הטלוויזיה על המגוון הרב שבה. בכך פוגעת ההצעה גם בחופש הביטוי התרבותי של היוצרים בישראל. חופש היצירה הוא זכות אדם בסיסית, זכות חיובית, שעל כל ממשלה במדינה דמוקרטית החובה המוסרית לעודדה ולתמוך בה. בסעיפים 52-54 בתזכיר נקבעה חובת השקעה בהפקות מקומיות מסוג סוגה עילית – לספקי תכנים 2% ו-4% בלבד (ע"פ גודלם – 2% לספק שהכנסתו 300-600 מיליון שח בשנה, 4% למי שהכנסתו 600 מיליון ש"ח ומעלה בשנה), לערוץ ישראלי שהיקף פעילותו בינוני 6% ולערוץ גדול 12%. מוצע כי ספקי תכנים ישקיעו מדי שנה אחוז מהכנסותיהם השנתיות בהפקות מקומיות מסוג סוגה עילית – ספק תכנים שהיקף פעילותו בינוני (80-160 מיליון ש"ח הכנסה שנתית) – 2%, ואילו ספק תכנים גדול – 4% (מעל 160 מיליון ש"ח הכנסה שנתית).

37. במצב המשפטי הקיים, החובה שחלה על רשת וקשת בהשקעה בהפקות מקור עומדת על 15% מהכנסותיהן בהפקות מסוג "סוגה עילית" וכן עליהן להקדיש 40% מלוח השידורים לתוכן מקומי. על YES ו-HOT החובה היא של 8% מהכנסותיהן (באשר לאחרונות, ככל שמנויים עוברים לשירות

על גבי אינטרנט, עלויות התשתית פוחתות דרמטית, ובהתאם לזה גם הסכום שמיועד להפקות מקור, לכן כבר עכשיו יש לקבוע במסגרת החוק מודל חלופי לחיזוק ההפקה המקורית, כזה הצופה פני עתיד). בנוסף, בחקיקה הקיימת ישנה חובה להעביר הפקות מקומיות לחברות הפקה חיצוניות, חובה שככל שתבוטל כמוצע בתזכיר, תפגע אנושות בחברות הללו ובשוק ההפקות בכללותו.

38. מוצע בתזכיר לצמצם את היקף ההשקעה הנדרשת מ-15% ל-12% בערוצים המסחריים 12 ו-13 ומ-8% ל-4% בסוגה עילית ב-YES וב-HOT, מבלי שנקבע מינימום להפקות מקומיות. בנוסף, נפגעת איכות ההפקות. סעיף 57 בתזכיר נעדר פירוט לעניין אופן ההכרה בהשקעות בהפקות מקומיות, לרבות אמירה מפורשת שלא ייקבעו הוראות לעניין תוכן ההפקה, ותוך הזנחת המילים 'סוגה עילית' שמטרתה לעודד תכני תחקיר, דרמה, תעודה ותוכניות איכות לילדים. המשמעות ברורה – הפחתה ניכרת בהיקפן של הפקות מקומיות ופגיעה קשה באיכות התכנים שיועברו לציבור.

39. **עמדת מכון זולת:** לא ניתן להגזים בחשיבותו של חופש הביטוי היצירתי לתרבות, זכות בעלת מעמד מיוחד בחשיבה המדינית, התרבותית והדמוקרטית ובשיטת המשפט הישראלית.⁷ ייחודו של חופש הביטוי האמנותי והתרבותי הוא באפשרו הגשמה עצמית באמצעות מגוון דרכי הביטוי של דעות במובן הרחב: רגשות, חוויות והתרשמויות, הנוספות על מנעד הביטוי המילולי והרציונלי,⁸ אשר חשיבותן בהעשרת השיח החברתי בהיבטים ואמצעי ביטוי מגוונים. חופש הביטוי הכרחי גם לקיומם של תכני איכות למבוגרים וילדים, ולסוגה עילית מסוג תעודה ודרמה. תכנים נגישים וזמינים לכלל הציבור, תכני איכות שהם חלק מצביון חברתי, אוצר תרבותי והיסטורי וחלק בלתי נפרד מהזהות המשותפת. חופש הביטוי התרבותי אינו מושג רק בהיעדר מניעה לאיסורו ("זכות שלישית"), אלא בעיקר על ידי עידודו בתקציבים ציבוריים ("זכות חיובית") שרק צודק ונכון הוא כי יגיעו מהמשדרים המציפים את הרשתות בתכנים.

40. ההסדר המוצע מצמצם באופן דרסטי את היקף החובה להפקות מקומיות ומהווה מכת מוות לתרבות הישראלית. חשיבותן של הפקות מקומיות אינה רק בתרומתן לתרבות ולציבור בישראל, אלא גם מהטעם שחופש הביטוי והיצירה הם מזכויות האדם הבסיסיות ביותר ומערכי היסוד של מדינה חופשית. הרציונל שבבסיס החובה הסטטוטורית להפקות מקומיות בישראל ובמדינות מערביות נוספות, הוא שאין תרבות ללא תמיכת מדינה. מימון ציבורי נועד לתקן כשל שוק במוצרי תוכן איכותי, תכנים שאינם מסחריים ושעלותם גבוהה יותר, ותכליתו לקדם את האינטרס הציבורי – לטפח ערכים משותפים, להביאם בשפת המקום והמדינה, ללמד ולהעשיר את מורשתה

⁷ אהרן ברק כבוד האדם: הזכות החוקתית ובנותיה 712-719 (2014).

⁸ Edward J. Eberle, Art & Speech, 11(1) *University of Pennsylvania Journal of Law & Social Change* (2007); David Munkittrick, Music as Speech: A First Amendment Category unto Itself, 62 *federal Communication Law Journal* (2010); Alan K. Chen, Instrumental Music and the First Amendment, 66 *Hastings L. J.* 381 (2015).

המשותפת ולגבש הווי חברתי התואם את צביונה הייחודי. כך בדמוקרטיית המתקדמות כולן, כך גם בארצות הברית על שלל משאביה, בבריטניה ובסקנדינביה.

41. ככל שייטען כי אין מדובר בצמצום, אלא בהרחבת החובה, שכן כעת יחויבו בהפקות מקומיות כלל ספקי התוכן כגון פרטנר, סלקום וספקים בינלאומיים כדיסני ונטפליקס – הרי שאין בטענה כזו ממש, נוכח העובדה שהכנסותיהם נמוכות מהרף המוצע להחלת החובה. אם בתום לב זו הערכת השר וגורמי המקצוע, יואילו לא רק לחשוף את הנתונים הכלכליים עליהם הסתמכו, אלא לצמצם את היקף החובה על הגופים הקיימים רק משנוכחו לדעת שהחלתה על חדשים, אכן יצרה עליה בהיקפן של ההפקות המקומיות ומהו שיעורה. ברם, משנבחר אחרת, ברור שמדובר בהסדר שמשמעותו כיווי האור בעולם התוכן והיצירה הטלוויזיונית וניתוק עורק התרבות היחיד הנגיש לכל, זה המצוי בסלון הבית הישראלי, בניגוד מוחלט לאינטרס הציבורי. זהו צעד נוסף בדרך לעולם של חושך מדיני, חברתי ותרבותי.

42. פרק ח': 'אספקת תכני תאגיד השידור הישראלי וערוץ הכנסת'

פגיעה בתאגיד – בסעיף 61 בתזכיר מוצע להטיל חובה על התאגיד ועל ערוץ הכנסת לספק את תכניהם בחינם לכל ספק תכנים רשום, ובסעיף 73(א)(4) מוצע שהרשות תוכל להעביר ביישומן (אפליקציה) בחינם את תכני התאגיד.

43. **עמדת מכון זולת:** אם ייושם הסעיף, תהא בכך פגיעה כפולה – האחת בהכנסות התאגיד והשניה בזכויות בעלי הזכויות בתכנים, המפיקים. יודגש, בניגוד לטענת השר אין מדובר בביטול דרישה ליכפל תשלום עבור תכני התאגיד מציבור משלמי המיסים. ההפך הוא הנכון – הטלת חובה על התאגיד להעביר חינם שידוריו לגופים מסחריים (FreeTV, HOT, NETFLIX, YES) תסייע להם לגרוף רווחים באמצעות תוכן המופק מכספי משלם המיסים. כלומר, במקום שספריית התוכן של התאגיד תמשיך ותצבור פופולריות ובכך תחזק את השידור הציבורי, ובמקום שינוהל מו"מ בין התאגיד לגופים המסחריים, יאלץ התאגיד להפיץ להם את תכניו ללא תמורה, על מנת שיוכלו להפיק רווח מסחרי על חשבון התאגיד ועל גבו של משלם המיסים.

44. פגיעה נוספת בתאגיד היא באיסור שידור פרסומות בערוצי הרדיו, הוראה שתגרע 100 מיליון ש"ח נוספים בשנה מהכנסותיו. כפי שנודע, אף כי אין הדבר מצוין בתזכיר הנוכחי, בכוונת השר "להפריט" את תחנות הרדיו של תאגיד השידור הציבורי. למכה האנושה שצעד כזה ינחית על חופש הביטוי והתקשורת נתייחס רק במידה ותובא הצעה כזו לדיון, בתקווה שזה לא יקרה.

45. הכתובת על הקיר – כתובה והושמעה לא אחת: שר התקשורת רואה בתכני התאגיד "מוטים באופן בולט", ובאשר לשידורי ערוץ 33 עמדתו "שהם כמו שידורים של הרשות הפלסטינית".

⁹ יסמין גואטה, שוק חופשי? תאגיד השידור הציבורי יממן את הגדלת הרווחיות של גופים פרטיים, TheMarker (23.7.23).
הציטוטים מכתבו של שר התקשורת למנהלי התאגיד.

כל כוונתו של התזכיר היא החלשת השידור הציבורי, עד כדי סגירתו, באמצעות גריעה מהכנסותיו והפצת תכני התאגיד על חשבון הציבור לטובת רווחיהם של גופים מסחריים.

46. **פרק י': 'הוראות כלליות – הפצת שידורים בידי הרשות' –** בסעיפים 72-76, מוצע להעביר את מערך עידן פלוס לאפליקציה בשליטת הרשות, בעוד שכיום מחויבים הערוצים המסחריים על פי חוק לשלם לרשות השניה דמי הפצה בסך מיליוני שקלים.

47. **עמדת מכון זולת:** אישור ההסדר משמעו שהמדינה לא רק תסדיר, תפקח ותאכוף, אלא גם תהיה ספקית תוכן מן המניין, העושה בתכנים של הערוצים המרכזיים בישראל כבשלה, ובתוך כך תפגע בקניין הפרטי של גופי השידור ותפקיע את זכותם להפיק רווחים משידורים באינטרנט.

48. בעייתיות נוספת העולה מההסדר היא כי ככל שעידן פלוס מופץ לקהל רחב יותר, מעבר לאפליקציה באמצעות השידור הדיגיטלי הקרקעי עלול לפגוע בציבור רחב הנהנה היום משידורים בחינם, אשר ספק אם רובו יוכל להנות משידור כאמור, אם יופץ באמצעות אפליקציה בלבד. לפיכך, ככל שיש כוונה לקדם את ההסדר המוצע, יש ראשית לבחון מהי הפגיעה הצפויה בקהל הצופים אם תבוטל ההפצה במתכונתה הנוכחית.

49. **פרק יא': 'דיווחים ודרישות מידע' ובמילים אחרות: אחיזה ממשלתית בצווארם של הגופים המשדרים –** בסעיף 81 בתזכיר מוצע כי למועצה תהיה הסמכות לדרוש מידע אודות נתוני הצפייה בערוצים השונים (להלן: רייטינג) בזמן אמת מהגופים המשדרים, על ידי יצירת ממשק קבוע, וכן לאסוף ולעבד מידע בהתאם לממשק זה או בכל דרך אחרת ולפרסמו.

50. להבדיל, במצב הנוכחי מפורסמים נתוני הרייטינג על ידי ועדת המדרוג שחבריה הם גופי השידור מחד, והמפרסמים ומשרדי הפרסום מאידך. על פניו, זהו איזון ראוי וענייני בין בעלי האינטרסים, מה שמבטיח את אי תלותם של הליכי מדידה ואופן פרסומם בשיקולים פוליטיים ובהתערבות ממשלתית.

51. **עמדת מכון זולת:** ההסדר המוצע מאפשר שליטה של הממשלה במדידה, בשיטות המדידה ובפרסום תוצאות המדידה של הנתונים, ובכך מהווה פתח מסוכן להטיה מכוונת של מפת הצפייה לטובתם של ערוצים ושידורים האוהדים את השלטון. יש להבין כי אחוזי הרייטינג, על שבירי האחוזים, הם איברים במכפלה שתוצאתה מזומנים המועברים לקופת הגוף המשדר. הם שיקבעו את תוחלתה של תכנית כזו או אחרת, הם שיקבעו את חוזקו של הערוץ, את מידת השפעתו על הציבור ואת קיומו. מהלך כזה אף מסוכן שבעתיים נוכח "אפקט הרשת": הנטייה לצפות יותר בתוכן שרבים אחרים צופים בו.¹⁰ ההסדר המוצע עלול ליצור מעין כדור שלג בשליטת הממשלה, האוסף יותר ויותר כח לטובת הערוצים שהשלטון רוצה ביקרם.

¹⁰ יסמין גואטה, שבע סיבות לכך שהרפורמה של קרעי מסוכנת לתקשורת החופשית בישראל, TheMarker (30.7.23).

52. סיכום

"דמוקרטיה אינן מתמוטטות בקול תרועה, אלא בדממה, על ידי החלשות מתמשכת של מוסדותיהן, ובמיוחד של שומרי הסף, מערכת המשפט והתקשורת והתרופפות הנורמות הפוליטית".¹¹ דברים אלה הולמים את הכאוס שיוצר ההסדר המוצע.

53. **עמדת מכון זולת** היא שאכן, יש צורך באסדרה מחודשת, אסדרה שתכליתה לבסס תקשורת אפקטיבית הממלאה את תפקידה החיוני בחיים דמוקרטיים, המקדמת חופש ביטוי ויצירה מקומית, עיתונות חופשית ועצמאית וחופש מידע, ומתמקדת בהאחדת ההסדרים המשפטיים על שחקנים בעלי מאפיינים דומים, בקידום תחרות אפקטיבית בשידורים תוך הבנת מגבלותיה, מייעלת תהליכי בירוקרטיה, כזו המקיימת הפרדה בין השיקול התכני לשיקול המסחרי ומנותקת מהשפעות זרות, כגון השפעות פוליטיות וכלכליות, המאיימות על הגשמת תכלית זו.

54. מכון זולת מבקש להתריע כי התזכיר עומד בניגוד לכל אלה. 3 רעות עומדות במרכזו: פגיעה בעצמאות השידורים על ידי הידוק התלות של גורמי השידור בשלטון, החלשת השידור הציבורי שתפקידו לשמש מצפן חברתי ערכי בחדשות ובתוכן איכותי וצמצום היקף ההפקות המקומיות שמשמעו מכה קשה ליצירה הישראלית. התזכיר מהווה שלב נוסף בפגיעה בדמוקרטיה הישראלית ובזכות לחופש הביטוי, המידע והיצירה, שהם התנאי בלעדיו אין דמוקרטיה, ובעיתונות חופשית מלחצים פוליטיים, שתפקידה לבקר ללא מורא את מוסדות השלטון ודרכי פעולתם. ככל שיאושר התזכיר, ולו רק חלק מהסדריו, ייפגעו מאפייניה הגרעיניים של החברה הישראלית, ייפגעו זכויות האדם וזכויות מיעוטים, ייפגע צביונה הליברלי של החברה הישראלית שידרדר אלי תהום וייפגעו אלה השוגים לחשוב שהשררה תהיה לעד בחזקתם.

¹¹ בנג'מין קרטור הט (באנגלית: Benjamin Carter Hett), היסטוריון ופרופסור אמריקאי במכללת האנטר.